

BRIEF AAN DR. A. H. ISRAËLS TE AMSTERDAM.

Amice!

Wat waren ze vinnig die Heelmeesters, die Geneesheeren en die Professoren der 17de en van het begin der 18de eeuw.

Gelukkig dat zij 't niet meer zijn, stil!

Waarom werpt gij thans met de u zoo eigene bewegelijkheid en levendigheid dit nummer van het *Tijdschrift voor Geneeskunde*, waarin uw stukje over het Roonhuysiaansch geheim voorkomt, zoo driftig tegen den grond en mompelt iets in uw zelven van hm, hm? Dit is eigenlijk de quaestie niet, maar ik wilde u alleen zeggen, dat als wij elkander iets te verhalen hebben, en dat wij van opinie verschillen, men ons het best vergelijken kan met een paar figuurtjes van TROOST, de regter knie een weinig gebogen, in de regter hand het driekantje, en de geheele linker zijde, linker arm, linker been, en degen ietwat naar achteren gebracht, elkander beleefdelijk groetende, mijn driekantje natuurlijk een hand breed lager dan het uwe, uit reverentie voor de groote verdienste van onzen Nederlandschen Geneeskundigen Historiograaf.

In die houding kom ik, bijna blinde Putter, tot u om u te zeggen, dat ik jaren geleden iets dergelijks heb vermoed als gij, omtrent het Roonhuysiaansch geheim; maar dat ik niet heb durven komen tot de slotsom waartoe gij gekomen zijt. Ik heb namelijk de tractaatjes waarvan gij gewaagt, en waarvan ik ook een volledige verzameling heb, met nog een pamfletje meer en nog een pamfletje minder dan de Bibliotheek te Amsterdam, nauwkeurig doorsnuffeld, en natuurlijk gevonden, wat gij gevonden hebt, maar zonder met u tot hetzelfde besluit te komen. Dat RUYSCH en BOEKELMAN een instrument gebruikten, volgt zeker uit de stukken, maar men gebruikte toen algemeen instrumenten; het speculum van RUFF was bij ons bekend, zooals hier in deze brochure ook nog wordt aangegeven dat BIDLO het gebruikte, en zooals blijkt uit later gevonden instrumenten, waarvan er nog een op mijn verkooping is, had dit instrument verschillende wijzigingen ondergaan, evenals het bekend is dat er voor CHAMBERLEN's instrument allerhande werktuigen waren uitgevonden daarop eenigzints gelijkende. Ik geloof dus dat gij te ver gaat met het instrument door RUYSCH en BOEKELMAN gebruikt, als hefboom te signaleren; gij noemt het wel is waar een vingerwijzing, maar dit heeft meer iets van een jongen, die, met zijn vinger op een ander wijzende, zegt: *Kijk hum is*, dan van een vingerwijzing eens wegwijzers op den weg die tot zekerheid leidt. Ik beken dat het zeer verleidelijk is, de namen van RUYSCH, BOEKELMAN en ROGIER VAN ROONHUIZEN met CHAMBERLEN en zijn instrument te verbinden, maar wij mogen ons op den weg der geschiedenis door niets laten verlokken of verleiden, en bewezen kan het volstrekt niet worden. Indien wij dit punt eens iets verder willen nagaan — en ik draag u, Vriend dat onderzoek op, daar ik niet meer zien kan — dan zij 't mij vergund voorop te stellen, dat wij CHAMBERLEN's leven en daden meer moeten nasporen, en zoodoende zien of wij in deze zaak tot eenige bepaalde conclusie komen kunnen.

Het is bekend dat CHAMBERLEN te Parijs geweest is om zijn geheim te verkoopen, maar dat hij voor een baring gestaan heeft, die MAURICEAU hem ter verlossing met zijn instrument had aangeboden, en waarvan het later bleek dat zij zelfs nu niet met de beste tang had kunnen voleindigd worden. Hij maakte dus fiasco te Parijs, en keerde naar Engeland terug, waar hij MAURICEAU's observations vertaalde (in eene van welke waarnemingen het gebeurde met CHAMBERLEN voorkomt) en in welke voorrede hij zeide, dat hij niet alleen de bezitter van het geheim was, maar dat zijn vader en zeven broeders in Engeland hiermede hun brood verdienden, dat hij 't dus niet bekend mogt ma-

ken. Ik weet mij niet te herinneren, in welk jaar dit te Parijs gebeurd is, maar als het na 77 gebeurd is, dan kon ROONHUYZEN het vroeger niet gekocht hebben. Ik twijfel ook of CHAMBERLEN het zich zou hebben laten aanleunen toen hij te Amsterdam woonde, dat ROONHUYZEN zijn instrument zou gekocht hebben als het niet waar was, want CHAMBERLEN was uit zijn land geweken, en had geld noodig, in 1687 was hij vroedmeester, adsisterende bij de bevalling van MARIA van Modena, de vrouw van JACOB den tweede, en hielp hij den later zoogenaamden Pretendent in de wereld komen, met zijn instrument of door een ander middel dat willen wij nu in het midden laten, maar zeker is het dat hij na de troonbestijging van WILLEM en MARIA, Engeland verlaten heeft. (Ik weet niet meer of ik het verhaal dat hij vroedmeester bij MARIA van Modena geweest is bij MACAULY of in de officieele stukken omtrent deze bevalling, die ook in 't Hollandsch zijn uitgegeven, gevonden heb.) Maar hij had het dus niet te breed, en zou zeker dergelijke praatjes omtrent den verkoop niet hebben laten circuleren als het niet waar was. Maar indien ook al RUYSCH en BOEKELMAN iets hadden willen laten doorschemeren, dat zij 't instrument van CHAMBERLEN bezaten, zou dit dunkt mij duidelijker uit de pamfletjes spreken, en zou 't hun zeker in een dezer bepaald verweten en aangewezen zijn. Het is licht mogelijk, dat zij 't later gekocht hebben, juist naar aanleiding van het voorgevallene met LISEBETH JANE VAN RAVENZWAAL, maar de groote grief die BONAVENTURA VAN DORTHMUNT en anderen hadden, was niet dat zij een instrument gebruikten dat niet deugde, maar dat zij in hun onderwijs aan de vroedvrouwen deze niet leerden met instrumenten om te gaan, wat toch vroeger wel 't geval was. Maar hoe dit alles ook zij, het zijn slechts gissingen, en wij willen zekerheid.

Zoudt gij, geachte Vriend, door het nasnuffelen van de Archieven van de Chirurgijngilden te Amsterdam niet tot meer licht kunnen geraken, dan door deze conjectuur?

Ik wil u alleen nog omtrent CHAMBERLEN melden, dat ik vermoed dat hij vroeger al met allerlei ondernemingen in Nederland op de proppen is gekomen.

In het Stedelijk Archief toch van Utrecht heb ik een request gevonden van zekeren Engelschman, zich noemende CAMERARIUS, om geneeskundige badstoven te mogen oprichten, hetwelk hem toegestaan werd; doch of hij het ten einde gebracht heeft weet ik niet.

Ziehier, waarde Vriend, mijne gemoedsbezwaren zooals die dingen tegenwoordig heeten; ik meen deze u courtoiselijk te moeten mededeelen, want zoo ik iemand op historisch gebied losse conjecturen zou laten stellen, zonder hem tegen te houden, u voorzekerlijk, die reeds zoo dikwijls uwe gouden sporen op dit gebied verdient hebt, mag ik niet laten passeren zonder hem eens even beleefdelijk verzocht te hebben een lans met mij te breken.

Wees hartelijk gegroet van uwen vriend en dienstwilligen dienaar,
Putten op de Veluwe,
9 Februari, 1873.

Dr. H. J. BROERS.

B E R I G T E N .

BUITENLAND.

PARIJS. — Volgens de *Revue Médicale de Toulouse* wordt de odontalgie door Dr. DOP op eene voortreffelijke wijze door de injectie van chloroforme in het tandvleesch bestreden. DOP voert het injectiespuitje vlak langs den carieusen tand of kies $1\frac{1}{2}$ ctm. in het tandvleesch, injicieert hoogstens 3 druppels en verwijdert het